

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Filipa Dienstbiera, soudce Tomáše Langáška a soudkyně Veroniky Juříčkové v právní věci žalobce: **T. L. N.**, zastoupeného Mgr. Markem Sedlákem, advokátem, sídlem Milady Horákové 13, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 11. 3. 2021, č. j. OAM-866/ZA-ZA04-HA12-2020, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 20. 3. 2023, č. j. 1 Az 20/2021-29,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci a řízení před městským soudem

[1] Rozhodnutím ze dne 11. 3. 2021 žalovaný neudělil žalobci mezinárodní ochranu podle § 12 - § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění do 30. 6. 2023. Důvodem jeho žádosti byla snaha setrvat na území ČR, kde má manželku a tři děti, neboť zde pozbyl pobytové oprávnění a byl mu udělen výjezdní příkaz.

[2] Žalobu proti rozhodnutí žalovaného Městský soud v Praze zamítl.

[3] Ve vztahu k žalobcem vyžadovanému udělení humanitárního azylu městský soud odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004-55, a konstatoval, že žalobcova situace není případem hodným zvláštního zřetele. Žalobce je až na méně závažné potíže zdrav, svéprávný a produktivního věku, navíc ve Vietnamu neprobíhá žádná humanitární katastrofa. Očekávatelné ekonomické a sociální potíže nejsou případem hodným zvláštního zřetele, stejně tak jím nejsou ani rodinné či jiné soukromé vazby na území České republiky. Soužití s manželkou a třemi dětmi, kteří jsou všichni vietnamské státní příslušnosti, není samo o sobě ani v kontextu dlouhodobého pobytu žalobce na území České republiky natolik závažnou skutečností, aby šlo o případ hodný zvláštního zřetele, o humanitární aspekt.

[4] Soud se věnoval také možnosti udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Posuzoval otázku, zda žalobci nebude bráněno realizovat svoje právo na

soukromý a rodinný život v jeho vlasti, tj. zda odepření mezinárodní ochrany ob stojí ve světle tzv. extrateritoriálního účinku čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 6. 2009, č. j. 9 Azs 5/2009-65). Ze správního spisu však dle soudu žádná okolnost, kvůli níž by odepření mezinárodní ochrany žalobci porušovalo čl. 8 Úmluvy ve smyslu jeho extrateritoriálního účinku, nevyplynula. Žalobcova rodina s ním může žít ve Vietnamu. Skutečností odůvodňující udělení doplňkové ochrany není ani dlouhodobost pobytu. Soud zdůraznil, že důvodem pro udělení doplňkové ochrany ve smyslu ustanovení § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu by musely být mezinárodní závazky České republiky porušeny toliko žalobcovým vycestováním, nikoliv až zákazem pobytu plynoucím např. ze správního vyhoštění. Podle názoru soudu by se muselo jednat o skutečně mimořádnou událost či situaci, aby pouhé vycestování porušilo čl. 8 Úmluvy. Žádnou takovou okolnost soud v žalobcově případě neshledal. Stejně tak by pouhé vycestování žalobce nezasáhlo nepřipustným způsobem do zájmu nezletilých dětí.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[5] Proti rozsudku městského soudu podal žalobce (stěžovatel) kasační stížnost.

[6] Stěžovatel předesílá, že opakovaně argumentoval zásahem do soukromého a rodinného života, neboť v České republice má manželku a tři malé děti. Městský soud se dle stěžovatele nedostatečně, a tedy nepřezkoumatelně, vypořádal s jeho argumentací, že mu z tohoto důvodu měl být udělen humanitární azyl. Z rozsudku není zřejmé, jak se soud vypořádal s konkrétní situací stěžovatele a jeho rodinných příslušníků.

[7] Ve vztahu k posouzení možnosti udělení doplňkové ochrany stěžovatel namítá, že nebylo namístě řešit otázku extrateritoriálního účinku článku 8 Úmluvy, neboť žije s rodinou přímo na území ČR. Dále stěžovatel tvrdí, že ze spisu je zřejmé, že jeho rodina do Vietnamu přesídlit nemůže. Celá rodina žije ve společné domácnosti v ČR. Dvě starší děti zde vykonávají povinnou školní docházku, stěžovatel a jeho manželka provozují rodinný závod v oblasti stavebních činností, kdy manželka je držitelkou živnostenského oprávnění, stará se o administrativu spojenou s podnikáním a vlastní stavební práce vykonává žalobce bez dalších zaměstnanců. V případě vycestování žalobce by rodina přišla o zdroj obživy a příjmů, z nichž splácí hypotéku. Stěžovatel se svoji situací snaží řešit i žádostí o dlouhodobý pobyt za účelem sloučení rodiny, jeho žádosti o upuštění od povinnosti osobního podání však nebylo Velvyslanectvím ČR v Hanoji vyhověno.

[8] Dále stěžovatel namítá, že městský soud nejednal s jeho manželkou a dětmi jako s osobami zúčastněnými na řízení, ačkoli se jedná o jeho rodinné příslušníky, kteří rozhodnutím soudu byli dotčeni na svých právech a povinnostech. Žalobce v řízení o udělení mezinárodní ochrany i v žalobě samotné totiž argumentoval ochranou rodinného a soukromého života v ČR. Stěžovatel odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 12. 2017, č. j. 2 Azs 365/2017-27, který dle jeho názoru řešil obdobnou situaci a jeho závěry je možné vztáhnout i na jeho věc.

[9] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že rozsudek městského soudu poskytuje na kasační námitky dostatečnou odpověď a žalovaný se s ním ztotožňuje.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

pokračování

[10] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti nejprve hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení. Kasační stížnost je přípustná. Jedná se však o věc rozhodovanou v řízení před městským soudem samosoudcem, a proto se soud podle § 104a zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele. Není-li tomu tak, Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou.

[11] Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud podrobně vyložil již v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž interpretoval neurčitý právní pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“. O přijatelnou kasační stížnost se dle tohoto rozhodnutí může jednat v následujících typových případech: 1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; 2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; 3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; nebo 4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které by mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[12] Nejvyšší správní soud neshledal, že by se stěžovatelem nastíněné kasační námitky týkaly judikaturou neřešených oblastí, řešených rozporně, resp. způsobem vyžadujícím její změnu, ani že by rozsudek městského soudu trpěl jakoukoliv vadou, natož takovou, která by mohla mít dopad do stěžovatelova hmotněprávního postavení.

[13] Dle § 14 zákona o azylu, *jestliže v řízení o udělení mezinárodní ochrany nebude zjištěn důvod pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu*. K tomuto ustanovení existuje dlouhodobě konstantní a bezrozporná judikatura. „Případ hodný zvláštního zřetele“ je neurčitým právním pojmem, jehož výkladu se Nejvyšší správní soud věnoval v rozsudku ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004-55. Uvedl, že „*smysl institutu humanitárního azylu spočívá v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto „nehumánní“ azyl neposkytnout. Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na případy, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu (např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných, u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory), ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, vyplývajícím pro orgány veřejné moci z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu.*“ Městský soud z tohoto rozsudku, přibližujícího obsah pojmu „případ hodný zvláštního zřetele“, správně vyšel a na jeho základě posoudil stěžovatelovu situaci. Nejvyšší správní soud nadto konstantně judikuje, že snaha o legalizaci pobytu v České republice z důvodu společného soužití s rodinným příslušníkem je důvodem pochopitelným, avšak nikoliv natolik závažným a naléhavým, aby bez přistoupení dalších okolností zvláštního zřetele hodných mohl být vnímán jako výjimečný, tedy zvláštního zřetele hodný ve smyslu § 14 zákona o azylu (viz např. rozsudky ze dne 24. 9. 2003, č. j. 7 Azs 3/2003-36, ze dne 8. 4. 2004, č. j. 4 Azs 47/2004-60, ze dne 16. 2. 2005, č. j. 4 Azs 333/2004-69, či usnesení ze dne 4. 1. 2023, č. j. 6 Azs 269/2022-17).

[14] Stěžovatel dále namítá, že městský soud posoudil nesprávně možnost udělení doplňkové ochrany s ohledem na zásah do jeho soukromého a rodinného života na území České republiky. Judikatura Nejvyššího správního soudu k této otázce nebyla zcela konzistentní, výklad § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu ve znění účinném do 30. 6. 2023 sjednotil rozšířený senát v usnesení ze dne 15. 2. 2024, č. j. 7 Azs 186/2022-48.

[15] Rozšířený senát vysvětlil, že doplňková ochrana je autonomním pojmem unijního práva. Její definice a obsah proto vychází z harmonizované úpravy mající základ v kvalifikační směrnici. Národní zákonodárce je při přijímání vnitrostátních právních norem touto úpravou omezen. Rozšiřuje-li proto okruh osob majících nárok na doplňkovou ochranu, nesmí tak činit bez vazby na logiku mezinárodní ochrany, potažmo doplňkové ochrany jako takové. Podstatou mezinárodní ochrany je ochrana před nelidským či ponižujícím zacházením nebo vážnou újmou *v zemi původu* žadatele. Doplňková ochrana proto míří na tzv. extrateritoriální situace, tj. na ochranu před újmou hrozící ve státě původu a následným pobytem v takovém státě, nikoli před újmou hrozící v hostitelském státě v důsledku neudělení mezinárodní ochrany.

[16] Rozšířený senát dále uvedl, že intenzita hrozící vážné újmy dle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu nemusí dosahovat intenzity uvedené v § 14a odst. 2 písm. a) až c) zákona o azylu. Musí se však jednat o vážnou újmu, která žadateli hrozí v zemi jeho původu.

[17] Správní orgány proto nejsou při posuzování žádosti o doplňkovou ochranu pro porušení čl. 8 Úmluvy povinny bez vazby na stát původu zkoumat sociální a rodinné vazby žadatele na území ČR, jejich pevnost a dopady vycestování na tyto vazby či možnost žadatele získat nějakou formu pobytového oprávnění na území ČR dle zákona o pobytu cizinců. Relevantní újmu by mohla představovat pouze újma ve státě stěžovatelova původu.

[18] Rozšířený senát dále konstatoval, že v současné době je ochrana před vycestováním jako takovým, s ohledem na právem chráněné vazby cizince v ČR a možné negativní důsledky jejich narušení, poskytována až v řízeních o uložení povinnosti vycestovat a v řízeních o vyhoštění. Přestože se takové řešení nemusí jevit jako nejlepší či nejvhodnější, rozšířený senát nemá možnost aprobovat výklad § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, který by byl v rozporu s požadavky unijního práva, tedy podstatou a logikou mezinárodní ochrany, jak je vyložila judikatura Soudního dvora.

[19] S ohledem na výše uvedené se městský soud při posouzení stěžovatelova případu správně zabýval otázkou, zda by bylo stěžovateli bráněno vést rodinný život v zemi jeho původu, ovšem překážky závažnějšího charakteru neshledal.

[20] Ve vztahu k námitce, že městský soud měl se stěžovatelovou manželkou a dětmi jednat jako s osobami zúčastněnými na řízení, Nejvyšší správní soud odkazuje na usnesení ze dne 15. 12. 2005, č. j. 1 Azs 155/2004-47, č. 1535/2008 Sb. NSS, v němž vysvětlil, proč nepřichází v úvahu možnost přímého dotčení práv rodinného příslušníka žadatele o mezinárodní ochranu. Obdobně Nejvyšší správní soud reagoval v nedávné době na podobnou námitku ve skutkově obdobné věci v usnesení ze dne 14. 8. 2023, č. j. 2 Azs 166/2023-24, či ze dne 30. 3. 2023, č. j. 9 Azs 15/2023-36. V usnesení ze dne 14. 8. 2023, č. j. 2 Azs 166/2023-24, se soud vypořádal i s námitkou odkazující na rozsudek č. j. 2 Azs 365/2017-27. Jednalo se o odlišnou situaci, neboť tento rozsudek se týkal rozhodnutí o zrušení trvalého pobytu uděleného za účelem sloučení rodiny podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů.

pokračování

IV. Závěr a náklady řízení

[21] Vzhledem k výše uvedenému Nejvyšší správní soud odmítl kasační stížnost jako nepřijatelnou podle § 104a s. ř. s.

[22] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1 větou první a odst. 7 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, část III. 4). Stěžovatel v řízení úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaný měl ve věci plný úspěch, nevznikly mu však náklady nad rámec běžné úřední činnosti, protože se mu náhrada nákladů řízení nepřiznává.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. února 2024

JUDr. Filip Dienstbier, Ph.D.
předseda senátu